

Sygn. akt VI U 2541/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 17 kwietnia 2018 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: E. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 30 lipca 2015 r., znak: (...)

w sprawie: E. K.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu E. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 maja 2015 r. na stałe,
- 2) stwierdza, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., po rozpatrzeniu wniosku E. K. z dnia 15.04. 2015 r., odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na dalszy okres, tj. od dnia 1.05. 2015 roku, powołując się na orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, z dnia 8.07.2015 r. która nie stwierdziła u ubezpieczonego niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 13.07.2002 r.

Ubezpieczony E. K. od powyższej decyzji złożył odwołanie, wnosząc o zmianę wydanej decyzji poprzez przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na dalszy okres.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczony E. K. urodzony (...) z zawodu monter hydraulik, do dnia 30 kwietnia 2015 roku uprawniony był do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, któremu uległ w dniu (...) roku.

W dniu 15.04. 2015 roku ubezpieczony złożył w pozwanym organie rentowym wniosek o ustalenie prawa do tego świadczenia na dalszy okres. Organ rentowy poddał ubezpieczonego badaniom przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 6.05.2015 r. ustalił, iż ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 4.12. 2017 r. w związku z wypadkiem przy pracy. Z kolei Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 8.07. 2015 r. ustaliła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

-okoliczności bezsporne.

W celu zweryfikowania ustaleń dokonanych przez organ rentowy Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłych lekarzy sądowych: ortopedy i chirurga.

Biegły ortopeda po zapoznaniu z dokumentacją medyczną, zebraniu wywiadu i przeprowadzeniu badania rozpoznał u ubezpieczonego następujące schorzenia:

-Wygojone złamanie trzonu kości udowej lewej, leczone operacyjnie, wygojone bez upośledzenia wydolności statycznie - dynamicznej kończyny dolnej lewej.

-Wygojone złamanie obu kości przedramienia lewego, bez upośledzenia zdolności chwytnej ręki lewej.

We wnioskach opinii biegły stwierdził, że z przyczyn ortopedycznych powód nie jest długotrwale niezdolny do pracy.

- dowód: opinia biegłego z dnia 5.02.2016 r. (k. 17-18 akt sądowych).

Po zapoznaniu się z opinią wydaną przez biegłego, ubezpieczony złożył do niej zastrzeżenia, wskazując na powikłania z powodu braku zrostu kości łokciowej lewej i ból przedramienia lewego, który uniemożliwia mu podjęcie pracy. W celu wyjaśnienia powyższych zastrzeżeń, Sąd dopuścił dowód z uzupełniającej opinii biegłego sądowego, który w wydanej w dniu 18.03. 2016 r. opinii sądowno-lekarskiej, podtrzymał wnioski i argumentację wskazaną w poprzedniej opinii.

- dowód: opinia uzupełniająca biegłego (k. 36 akt sądowych).

Po zapoznaniu się z opinią uzupełniającą, ubezpieczony wniósł do niej ponownie zastrzeżenia, wskazując, że nadal boli go ręka w przedramieniu w którym widoczny jest wypust kostny co uniemożliwia mu posługiwanie się tą ręką a ze względu na wszczepienie metalowej szyny od biodra do uda ma ograniczenia w poruszaniu się i nie jest w stanie wykonywać pracy ani montera instalacji ani pracy kierowcy, którą wykonywał od 1972 r. do 2002r. Ubezpieczony wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii II zespołu biegłych na okoliczność stanu zdrowia ubezpieczonego i istnienia u niego częściowej niezdolności do pracy.

Sąd uwzględnił wniosek ubezpieczonego i dopuścił dowód z opinii II zespołu biegłych sądowych o specjalnościach: chirurg i ortopeda.

W opinii z dnia 29.09.2016 r. biegły chirurg w rozpoznaniu na :

1. Przebyty przez ubezpieczonego w 2002 uraz i zranienie głowy ze wstrząśnieniem mózgu - obecnie - poza bliznami skórnymi okolicy czołowej - bez innych, uchwytnych, istotnych następstw tego urazu.
2. Doznane w tym samym wypadku złamania kości udowej lewej i kości przedramienia lewego, leczone operacyjnie - do oceny przez lekarza - ortopedę.

Po rozważeniu danych z dokumentacji, wywiadu i przeprowadzonego badania przedmiotowego Pana E. K. biegły uznał, że stwierdzane u ubezpieczonego przebyte urazy z zakresu jego specjalności (opisane w punkcie 1 rozpoznania) - nie powodują długotrwałej niezdolności do pracy i w związku z tym - w tym zakresie - podzielił treść orzeczenia Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 8 lipca 2015r. z zastrzeżeniem, że następstwa przebytych złamań kości długich kończyn lewych pozostają do oceny lekarza specjalisty w zakresie ortopedii i chirurgii urazowej.

- dowód: opinia biegłego z dnia 29.09.2016 r. (k. 62-63 akt sądowych).

W opinii z dnia 28.12.2017 r. biegły specjalista ortopedii i chirurg urazowy S. T. wskazał, że po wypadku i operacji w 2002 r. ubezpieczony nie był już operowany i nie miał usuwanych elementów zespalających z kości. Obecnie najbardziej dokuczliwe są bóle w okolicy stawu biodrowego lewego i przedramienia lewego głównie w 1/3 dalszej po stronie łokciowej, Ponadto biegły podał, że ubezpieczony leczy się z powodu nadciśnienia tętniczego od ok. 2002/2003 r.

Biegły zdiagnozował u ubezpieczonego:

1. Przebyte wygojone po leczeniu operacyjnym złamanie trzonu kości udowej lewej z odstawaniem fragmentu krętarza w tkankach miękkich.
2. Pourazowe zmiany zwyrodnieniowe stawu biodrowego lewego.
3. Przebyte złamanie trzonów obu kości przedramienia lewego wygojone po leczeniu operacyjnym z gojeniem powikłanym stawem rzekomym kości łokciowej.
4. Nadciśnienie tętnicze.

Na podstawie przeprowadzonego badania przedmiotowego, materiału lekarskiego znajdującego się w aktach i po zapoznaniu się z wynikami badań oraz poprzednimi opiniami biegłych odpowiadając na pytania Sądu biegły chirurg stwierdził, że aktualny stan zdrowia E. K. powoduje nadal częściową niezdolność do pracy w zawodzie monterahydraulika spowodowaną ograniczeniem ruchów nawracania przedramienia lewego co powoduje zmniejszoną zdolność do wykonania ruchów lewej kończyny górnej a tym samym ogranicza zdolność do wykonywania pracy fizycznej, częściowa niezdolność do pracy istnieje od (...)r i jest następstwem wypadku przy pracy w dniu (...) r., częściowa niezdolność do pracy ubezpieczonego ma charakter trwały ponieważ pomimo wygojenia stawu rzekomego kości łokciowej lewej i blisko 15 lat usprawniania utrzymuje się ograniczenie ruchów przedramienia lewego a od poprzedniego badania w roku 2013 r nastąpiła przebudowa i wygojenie stawu rzekomego kości łokciowej lewej z utrzymywaniem się ograniczenia ruchów przedramienia.

Ponadto biegły wskazał, że zgadza się częściowo z opinią Lekarza Orzecznika ZUS, który w swoim orzeczeniu z 06.05.2015 r., stwierdzając niesprawność kończyny górnej lewej i schorzenia współistniejące u 65-letniego pracownika fizycznego orzekł częściową okresową niezdolność do pracy do czasu uzyskania uprawnień emerytalnych, przy czym biegły podkreślił, że w jego ocenie ubezpieczony jest trwale częściowo niezdolny do ciężkiej pracy fizycznej ponieważ po przejściu na emeryturę nadal będzie utrzymywała się częściowa niesprawność kończyny.

Biegły podkreślił także, iż, że takie stwierdzenie zawarł także konsultant ortopeda ZUS w swoim orzeczeniu z dnia 05.09.2013 r. gdyż rozpoznał u ubezpieczonego staw rzekomy kości łokciowej lewej i stwierdził, że miernego stopnia odchylenia w badaniu ortopedycznym powodują zdolność do pracy z ograniczeniem pracy ciężkiej wymagającej pełnej sprawności kończyn górnych.

Nadto, odnosząc się do opinii ortopedy z dnia 05.02.2016 r. biegły S. T. powołał się na fakt, że poprzednio powołany biegły ortopeda – S. F. w swojej opinii stwierdził ograniczenie u ubezpieczonego ruchów pronacji i supinacji przedramienia lewego oraz dużego stopnia ograniczenie ruchów zgięcia dłoniowego nadgarstka lewego co zdaniem biegłego S. T. oraz Lekarza Orzecznika ZUS i konsultanta ZUS powoduje częściową niezdolność do wykonywania pracy fizycznej a jednocześnie, biegły S. F., stwierdzając zachowaną zdolność chwytnej rąk badanego zgadza się z opinią Komisji Lekarskiej.

Z uwagi na sprzeczność wniosków opinii biegłych powołanych przez Sąd w ramach II zespołu biegłych Sąd postanowił przesłuchać ich na rozprawie.

Na rozprawie przed Sądem Okręgowym biegły S. F. podtrzymał swoją opinię precyzując, że podziela opinię konsultanta ZUS i Komisji Lekarskiej ZUS. Biegły dodatkowo wyjaśnił, że przyczyną niezdolności do pracy ubezpieczonego orzeczonej w 2005 r. do dnia badania przez biegłego ubezpieczonego był staw rzekomy kości łokciowej lewej. Aktualnie nie ma tego stawu rzekomego, bo kość się zrosła, co wykazują zdjęcia RTG z 10.03.2015 r. Zdaniem biegłego od 2005 r. do dnia dzisiejszego zakres ruchomości w stawie łokciowym u ubezpieczonego nie uległ zmianie. Taką samą zdolność do pracy ubezpieczonego stwierdzono w 2004 r. orzekając, że ubezpieczony jest zdolny do pracy. W trakcie swojego badania ubezpieczonego biegły stwierdził pełny zakres zgięcia w stawie łokciowym i wyprost i ograniczenie ruchów supinacji i pronacji. Zdaniem biegłego te ograniczenia można jednak skompensować poprzez ruch w stawie ramiennym a ubezpieczony, który pracował tylko jako kierowca może wykonywać pracę zgodną z kwalifikacjami.

Biegły sądowy lek. med. S. T. słuchany przed Sądem, podtrzymał w całości swoją opinię sądowo-lekarską z dnia 28.12.2017 r.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pytania Sądu biegły przywołał częściowo opis badania fizykalnego dokonane zarówno przez biegłego F., konsultanta ortopedy ZUS, Lekarza Orzecznika ZUS i stwierdzenia opinii lekarskiej z 8.07.2015 r., wydanej po zgłoszeniu zarzutu wadliwości orzeczenia lekarza Orzecznika. Biegły wskazał stanowczo, że były one zgodne w zakresie stwierdzonego ograniczenia ruchomości kończyny górnej i to ograniczenie ruchomości uniemożliwia ubezpieczonemu, zdaniem biegłego, wykonywanie ciężkiej pracy fizycznej, wymagającej pełnej sprawności obu kończyn górnych. Biegły odniósł to stwierdzenie zarówno do pracy ubezpieczonego jako kierowcy samochodu ciężarowego, (którą ubezpieczony wykonywał przez 34 lata), jak i pracy montera instalacji sanitarnych (którą ubezpieczony wykonywał przez 6 lat).

Biegły wskazał także na fakt, że kierowcy samochodów dostawczych i ciężarowych, oprócz kierowania pojazdem zajmują się także załadunkiem i rozładunkiem oraz innymi czynnościami przy obsłudze pojazdu, co wymaga pełnej sprawności kończyn. Biegły podzielił pogląd biegłego F., że do prowadzenia pojazdów osobowych sprawność kończyny górnej może być ograniczona, natomiast w przypadku, gdy w samochodzie ciężarowym nie będą działały systemy wspomagające to kierowca takiego samochodu będzie posiadał w dokumentacji adnotację o schorzeniu ograniczającym pełną jego sprawność. W przypadku ograniczenia sprawności kończyny górnej lekarz medycyny pracy powinien skierować takiego kierowcę do lekarza specjalisty. Biegły S. T. podał, że w swojej opinii biegły F. stwierdził jednak u ubezpieczonego duże ograniczenie ruchów pronacji i supinacji, podobnie jak konsultant ZUS w 2013 r. Te stwierdzone ograniczenia, mimo wygojenia stawu rzekomego, powodują, zdaniem biegłego S. T., nadal częściową niezdolność do pracy ubezpieczonego zarówno w zawodzie kierowcy samochodów ciężarowych i przede wszystkim jako montera hydraulika, który potrzebuje pełnej sprawności kończyn górnych do pracy precyzyjnej w pozycjach wymuszonych, bowiem ubezpieczony nie może sobie skompensować ograniczenia ruchów nadgarstka i pronacji i supinacji w stawie łokciowym ruchami w stawie ramiennym. W wieku w jakim jest ubezpieczony taka kompensacja jest, w ocenie biegłego niemożliwa ponieważ ubezpieczony nie jest w stanie zmienić np. pozycji ciała w sposób możliwy dla człowieka w młodszym wieku i w pełni sprawnego. To ograniczenie, w ocenie biegłego, będzie istniało u ubezpieczonego już cały czas i się nie cofnie, bo istnieje już 15 lat i dlatego biegły orzekł trwałą częściową niezdolność do pracy. W przypadku ubezpieczonego nie jest możliwa poprawa jego stanu zdrowia, tym bardziej że u ubezpieczonego pozostają nieusunięte do tej pory elementy zespalające w kości udowej i w przedramieniu. Zmiany w łokciach wokół zespolenia wykluczają usunięcie tych elementów zespolenia, bo mogłyby wystąpić powikłania po ewentualnym usunięciu tych elementów. Lekarz konsultant w 2013 r. stwierdził dla ubezpieczonego ograniczenie w zakresie pracy ciężkiej wymagającej pełnej sprawności kończyn górnych. Biegły na podstawie zdjęcia RTG z 10.03.2015r. stwierdził, że nastąpił u ubezpieczonego całkowity zrost kości łokciowej lewej i przebudowa stawu rzekomego. Wygojenie stawu rzekomego, co pokazało zdjęcie RTG z 10.03.2015 r., jedynie usprawniło trochę ruchomość kończyny górnej uszkodzonej w wyniku wypadku w 2002 r., ale nadal utrzymuje się u ubezpieczonego ograniczenie ruchów nadgarstka oraz pronacji i supinacji przedramienia. Biegły nie zgodził się więc z wnioskami

biegłego F. co do braku niezdolności do pracy ubezpieczonego bo Lekarz Orzecznik, konsultant i Komisja Lekarska stwierdzili zrost kości, ale z występującym nadal ograniczeniem ruchomości. Biegły S. T., inaczej niż biegły F., ocenił możliwość wykonywania pracy przez ubezpieczonego na stanowisku kierowcy i monter, bowiem wziął pod uwagę pozostałe schorzenia współistniejące u ubezpieczonego to jest zmiany zwyrodnieniowe w kręgosłupie i nadciśnienie tętnicze. Biegły wskazał, że ubezpieczony ma też ograniczoną sprawność stawów biodrowych, bowiem w lewym stawie biodrowym znajduje się gwóźdź śródszpikowy i element krętarza stanowi ciało wolne niespolone z masywem krętarza a normalnie u zdrowego człowieka tworzy to jedną całość. Biegły uznał, że u ubezpieczonego występuje ograniczenie ruchomości nadgarstka i ograniczenie pronacji i supinacji przedramienia, ciało wolne w okolicy krętarza biodra lewego, pozostawanie elementów metalowych w kościach przedramienia lewego i kości udowej lewej. Występuje też ograniczenie ruchomości kręgosłupa i nadciśnienie. Wszyscy lekarze badający ubezpieczonego stwierdzili jednoznacznie ograniczenie ruchomości kończyny lewej górnej i wszyscy, za wyjątkiem biegłego F., stwierdzili ograniczenie możliwości wykonywania przez ubezpieczonego ciężkiej pracy fizycznej. W związku z tym, zdaniem biegłego S. T. nie można orzec w przypadku ubezpieczonego zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy.

Dowód: ustne wyjaśnienia biegłych złożone na rozprawie zapis A/V k. 123

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie spór dotyczył tego, czy ubezpieczony spełnia przesłankę dalszego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z związku z wypadkiem przy pracy.

Zgodnie art.6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 roku nr 167, poz. 1322 z późn. zm.) ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy, przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy.

Na podstawie przepisu art. 17 ust. 4 w/w ustawy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, przywraca się w razie ponownego powstania niezdolności, bez względu na okres, jaki upłynął od ustania prawa do renty.

W rozpoznawanej sprawie Sąd uwzględnił wydaną przez biegłego II zespołu biegłych specjalistę ortopedę i chirurga urazowego S. T. opinię sądowo-lekarską w całości, uznał ją za wyczerpującą oraz poddającą wszechstronnej analizie stan zdrowia ubezpieczonego w odniesieniu do jego możliwości zawodowych, zarówno jako kierowcy jak i monter instalacji sanitarnych.

Opinia ta została szczegółowo uzasadniona, wnioski w niej zawarte nie nasuwały wątpliwości co do ich trafności, zwłaszcza po uzupełniającym przesłuchaniu biegłego przez Sąd na rozprawie. Biegły stanowisko swoje fachowo, logicznie i wyczerpująco uzasadnił podczas przesłuchania przed Sądem, przy czym w sposób przekonujący odniósł się do wszystkich schorzeń ubezpieczonego, w tym schorzeń współistniejących, poza schorzeniami wynikającymi ze skutków wypadku przy pracy jakiemu uległ ubezpieczony w dniu 13.07.2002 r. Podkreślenia wymaga to, że biegły ortopeda S. F. nie uwzględnił w swojej opinii specyfiki pracy kierowcy samochodów ciężarowych, których praca wiąże się z koniecznością podejmowania dodatkowych czynności np.załadunkowych a także nie odnosił się w ogóle do wykowanego przez ubezpieczonego zawodu monter instalacji sanitarnych. Biegły S. F. nie wziął także pod uwagę chorób współistniejących u ubezpieczonego w postaci zmian zwyrodnieniowych kręgosłupa i nadciśnienia tętniczego, które w powiązaniu ze skutkami wypadku przy pracy istniejącymi nadal u ubezpieczonego, które potwierdzili wszyscy powołani w sprawie biegli wykluczają ciężką pracę ubezpieczonego. Biegły S. F. w swojej opinii (k.18) wskazał ponadto, że podziela opinię zarówno Lekarza Orzecznika jak i Komisji Lekarskiej ZUS, podczas gdy orzeczenia tych organów były odmienne- Lekarz Orzecznik stwierdził niezdolność do pracy ubezpieczonego a Komisja Lekarska orzekła, że ubezpieczony jest zdolny do pracy. Opinia biegłego z II zespołu -chirurga R. D. nie miała natomiast

w sprawie pierwszoplanowego znaczenia, bowiem biegły wyraźnie w swojej opinii pozostawił ocenę następstw przebytych złamań kości długich kończyn lewych do oceny lekarza ortopedy.

Sąd miał także na uwadze, iż Lekarz Orzecznik ZUS w swoim orzeczeniu z dnia 6.05.2015 r. stwierdził, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy a jedynie uznał, że ta niezdolność trwać będzie do czasu uzyskania przez ubezpieczonego uprawnień emerytalnych. Biegły S. T. wyjaśnił natomiast, że ograniczenie sprawności kończyny górnej ubezpieczonego będzie już istniało cały czas i dlatego orzekł o trwałej niezdolności do pracy ubezpieczonego, co podziela Sąd orzekający w niniejszej sprawie. Ubezpieczony pracował wcześniej jako monter instalacji sanitarnej i kierowca samochodu ciężarowego i prace te należy zakwalifikować jako ciężkie i wymagające sprawności wszystkich kończyn, a schorzenia stwierdzone u ubezpieczonego przez biegłych w istotny sposób ograniczają nadal jego zdolność do pracy w tych zawodach. Uznać zatem należało, iż ubezpieczony jest nadal częściowo niezdolny do pracy od dnia 1 maja 2015 r. na stałe, wskutek przebytego w 2002 r. wypadku przy pracy.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w tym zwłaszcza opinię biegłego S. T., który kompleksowo dokonał oceny stanu zdrowia ubezpieczonego, uznał, że odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie, i zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w punkcie 1 wyroku.

W punkcie 2. wyroku Sąd zgodnie z treścią przepisu art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu, zaistniały podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, bowiem biegli dysponowali tym samym materiałem dowodowym jakim dysponował organ rentowy. Stąd, w ocenie Sądu, biorąc pod uwagę całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy zaistniały podstawy do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSO Ewa Milczarek